

Familiezorg O-VI. ondersteunt je thuis met alle niet-medische zorgtaken die je (tijdelijk) niet meer zelf kan opnemen. Van persoonlijke verzorging tot praktische hulp in het huishouden: dagelijks zetten de medewerkers zich in voor jou en duizenden andere cliënten, die zij ondersteunen met ontspannende activiteiten, administratie, maaltijdbevoeding, persoonlijke hygiëne, huishoudelijk werk, lichaamsbeweging,....

Familiezorg O-VI. is een organisatie die met zorg naar haar medewerkers kijkt en dit ook evalueert bij hen. Tijdens een bevraging maakte bijna **1 op 5 medewerkers** melding van **ongewenst grensoverschrijdend gedrag**.

Het gaat over:

- agressie,
- opmerkingen met een seksuele ondertoon,
- grapjes die als ongewenst beschouwd worden,
- ongepaste/ongewenste aanrakingen

Voor ons is dat zorgwekkend. Met deze brief informeren we onze cliënten over welk gedrag wel en niet kan in de samenwerking. Er is altijd nuance nodig in het gesprek over grensoverschrijdend gedrag: vaak wordt dit als stereotiep en extreem problematisch gedrag voorgesteld zoals aanranding of verkrachting, maar ook herhaalde seksueel getinte opmerkingen kunnen als grensoverschrijdend ervaren worden.

De subtiliteit in welk gedrag al dan niet door de

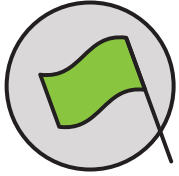
beugel kan, maken we duidelijk aan de hand van het **Sensoa Vlaggensysteem** (zie achterkant).

Om een idee te krijgen over welk gedrag als grensoverschrijdend gedrag kan gezien worden, kan je onderstaande quiz invullen. Het gesprek met de verzorgende over gedrag kan en mag je zelf aangaan. Dit wordt ook aangemoedigd.

Op pagina 3 vind je een test met verschillende voorbeelden. Bij elke situatie kan je nagaan of je het gedrag oké vindt. Je kunt het vlaggensysteem erbij nemen en nadenken over welke kleur vlag het gedrag heeft.

Het vlaggensysteem

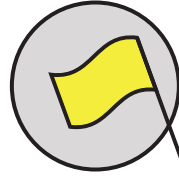
Hieronder een overzicht om te bepalen of gedrag gepast is.

Groene vlag:
Dit gedrag is ok.

Beide partijen hebben evenveel te zeggen. Er is geen sprake van manipulatie, bedreiging of dwang. Er is geen twijfel mogelijk: iedereen geeft zijn toestemming. Wat er gebeurt, is niet aanstootgevend en speelt zich af in de privésfeer.

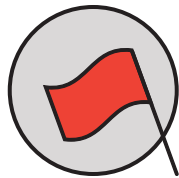
Het gedrag heeft geen schadelijke impact
(noch psychisch, fysiek of sociaal).

Gele vlag:
Dit gedrag is niet helemaal ok.
Let op!

Er is twijfel. Er is geen uitdrukkelijke toestemming. Betrokken partijen kunnen zich makkelijk wegtrekken uit de situatie. Er wordt weinig overtuigingskracht gebruikt. Niet helemaal gepast gedrag of klein risico voor de privacy. Een eenmalige ongewenste verbale, een minder seksueel intieme aanraking of contact. Het is vervelend voor de ander.

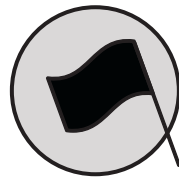
Een gesprek is aangeraden.
Familiezorg op de hoogte brengen.

Rode vlag:
Dit gedrag gaat over de grens en is niet ok. Stop.

De ander zegt dat hij het niet wil. Het kan zijn dat er dwang, chantage of manipulatie gebruikt wordt. De ander voelt een druk. Het gedrag is niet gepast voor de situatie. De pleger is zich bewust van zijn gedrag. Herhaalde aanrakingen of opmerkingen of een intieme aanraking (bv. borsten, billen).

Familiezorg op de hoogte brengen. Er wordt actie ondernomen: individueel, in team en/of de dienstverlening wordt besproken.

Zwarte vlag: Dit gedrag kan niet.
STOP. Hier wordt iemand fysiek, sociaal of psychisch pijn gedaan.

Het gedrag werd meermaals afgewezen. De ander voelt een dwang, dreiging of geweld. Herhaald rood gedrag. Gedrag past niet in de context. De pleger is zich bewust van zijn gedrag. Het gedrag zorgt voor een fysiek, sociaal of psychisch litteken.

Familiezorg op de hoogte brengen. Dienstverlening wordt besproken. Mogelijk inlichten van externe diensten zoals slachtofferhulp of politie.

Word je zelf geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag door een van onze medewerkers, dan kan je terecht bij de ombudsdienst van Familiezorg op het nummer **09 225 78 83**, **ombudsdienst@familiezorg.be** of via het **formulier** op de Familiezorg-website (www.familiezorg.be)

Test

Is dit gedrag oké? Of in de termen van het vlaggensysteem: welke kleur vlag heeft dit gedrag? Duid de juiste kleur aan en controleer op de achterzijde of je de situaties goed kan inschatten.

1. Een jongeman bekijkt alleen op zijn kamer porno en masturbeert. Op dat moment is er geen hulpbeurt van een verzorgende gepland.

2. Een verzorgende wast een mannelijke cliënt. Hij krijgt een erectie tijdens de verzorging. De verzorgende bedekt de geslachtsdelen met een handdoek en gaat door met het wassen.

3. Een verzorgende heeft seks met een cliënt.

4. Bij het opstellen van het boodschappenlijstje zegt een cliënt: vergeet de pruimen niet, het is lang geleden dat ik nog eens aan eentje heb kunnen likken.

5. Een vrouwelijke cliënt kijkt naar porno op haar kamer. Wanneer de verzorgende op het afgesproken uur binnenkomt, kijkt zij gewoon verder.

6. Een verzorgende is aan het opruimen en een cliënt knijpt lachend in haar billen.

7. Een vrouwelijke cliënt begroet de verzorgende altijd met "hé sexy man". De verzorgende heeft reeds aangegeven dat hij dat niet leuk vindt.

8. Een cliënt stelt de vraag aan een verzorgende om een sekswerker te regelen.

SUCCES!

Oplossing

1. **Groen:** dit gedrag is ok
2. **Groen, maar let op:** dit kan voor beide partijen oncomfortabel zijn. Het bedekken van het geslachtsdeel en/of zich even afzonderen is een gepaste reactie.
3. **Zwart:** Dit gedrag is niet ok. de relatie tussen een verzorgende die zijn taken uitvoert en een cliënt is per definitie ongelijkwaardig. Familiezorg onderneemt actie.
4. **Groen, Het kan om een grapje gaan, maar let op:** dit is een ongewenste seksueel getinte opmerkingen. Misschien beseft de cliënt niet dat dit een niet gepaste opmerking is. Deze opmerking kan gezien worden als verbaal seksueel grensoverschrijdend gedrag.
5. **Geel:** Het gedrag is niet helemaal ok. Cliënt is in de eigen privéruimte, maar de situatie is niet meer privé als iemand er (onvrijwillig) getuige van is.
6. **Geel/Rood:** Hij raakt de verzorgende ongewenst aan op een intieme plaats. Zij geeft hiervoor geen toestemming. De cliënt kondigt de aanraking niet aan en verrast de verzorgende dus. De man kan hiervoor een klacht riskeren.
7. **Rood:** De cliënt weet dat de verzorgende het niet graag heeft. Het is verbaal (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en de herhaling maakt het erger. Dit kan aanleiding geven tot een klacht over pesterijen. Het is niet verboden om elkaar af en toe wat te plagen, maar als iemand aangeeft dat hij het niet oké vindt en er wordt toch doorgedaan, dan wordt er over een grens gegaan. Verbale intimidatie is een van de meest voorkomende vormen van grensoverschrijdend gedrag.
8. **Groen:** Het is een niet alledaags topic. Collega's of externen kunnen worden ingeschakeld in het omgaan met deze vraag.

VU: Mieke Ruys | Familiezorg O-VI. Vogelenzang 29, 9000 Gent | info@familiezorg.be | 09 225 78 83 | www.familiezorg.be

Illustraties: wildverband.be – Redactie: Irene Tassyns – Drukkerij: Graphius